

**NUSIKALTIMŲ IR KITŲ TEISĖS PAŽEIDIMŲ PREVENCIJOS PROJEKTŲ
(PROGRAMŲ)
KONKURSO DALYVIŲ PARAIŠKOS APRAŠAS**

1. Projekto pavadinimas.

ŽVILGSNIS

Ž – žinios
V- valia
I – informacija
L – laimė
G – gyvenimas
S – stiprybė
N – nuomonė
I – išsilavinimas
S – saugumas

2. Projekto rengėjo (rengėjų) pavadinimas, adresas, telefonai, el. pašto adresas, banko sąskaita.

Vilniaus Pilaitės vidurinė mokykla
Adresas: Įsrūties g. 3
LT-06218, Vilnius
Tel. 8-5 270 84 74 ; 8-5 230 74 42
El.p. rastine@pilaites.vilnius.lm.lt
Banko sąskaita:
SEB “Vilniaus bankas”
Banko kodas: 70440
Atsiskaitomosios sąskaitos
Nr. LT80 7044 0600 0426 1420

3. Informacija apie projektą:

3.1. esamos situacijos (problemos) analizė:

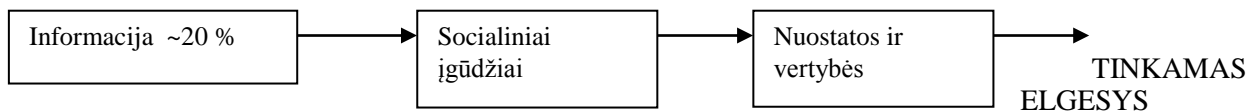
Alkoholio vartojimas, rūkymas vietose, kuriose draudžiama tai daryti, narkotinių medžiagų vartojimas yra dažniausiai nepilnamečių pažeidžiami įstatymai. Pažeidinėti įstatymus paauglius skatina įvairūs motyvai, tačiau manome, kad pirmieji bandymai priklauso nuo asmeninio požiūrio, kuris dažniausiai paremtas įvairiais mitais.

Suprantama, kad mokiniai didžiąją dienos dalį praleidžia mokykloje, todėl jai tenka svarbus vaidmuo ugdant vaikų socialinius įgūdžius, formuojant nuostatas ir vertybes, vykdant pirminę prevenciją.

Geriausiai šių dienų situaciją atspindi tarptautinis ESPAD tyrimas, kuris atliekamas kas keturi metai, jame dalyvauja ir Lietuva. Paskutiniai atlikti tyrimai parodė, kad priežastys dėl ko moksleiviai pamėgsta narkotikus, dar kartą patvirtina, kad jaunimas neturi tinkamo gyvenimo būdo nuostatų ir nėra išsiugdę įpročių. Dar vienas faktas yra tai, kad Lietuvoje alkoholiniai gėrimai tarp jaunimo yra populiarūs ir yra būtina jų bendravimo priemonė, gyvenimo būdas. Gauti duomenys rodo, kad daugiau moksleivių linkę įžvelgti teigiamus alkoholinių gėrimų vartojimo padarinius, o ne neigiamus. Apklausos duomenys rodo, kad absoliuti dauguma jaunosios kartos atstovų išbando rūkyti cigaretes ir ilgiau bei trumpiau rūko. (P.S. naudotas dr. A.G. Davidavičienės pranešimas).

Norint išsiaiškinti situaciją, palyginti duomenis su šalies tyrimo rezultatais buvo atliktas tyrimas mokykloje „6-11 klasių mokinių rūkymas ir alkoholio vartojimas“. Apklausoje dalyvavo 48 % berniukų ir 52 % mergaičių. Išanalizavus duomenis nustatyta, kad iš visų apklaustųjų rūko 12 % berniukų ir 10 % mergaičių. 31 % berniukų tėvų ir 27 % mergaičių tėvų žino apie jų rūkymą, nežino 24 % berniukų ir 13 % mergaičių tėvų. Nagrinėjant atsakymų duomenis apie alkoholio vartojimą išsiaiškinta, kad alkoholį vartojo 33 % mergaičių ir 27 % berniukų, iš jų 28 % mergaičių ir 25 % berniukų tėvų žino, kad jų vaikai nors kartą vartojo alkoholį. (p.s. daugiau informacijos apie tyrimą – prieduose).

Matydami tokią situaciją, mokykloje įgyvendindami pirminę prevenciją, vadovaujamės schema:

Mokykla įgyvendindama projektą vykdo pirminę prevenciją, nes būtent pirminė prevencija yra priemonių, kuriomis siekiama užkirsti kelią negatyviam reiškiniui – šalinti jo priežastis ir rizikos veiksnius, visuma.

Projekto metu dirbama pagal 5 pagrindines pirminės prevencijos strategijas:

- Informacijos skleidimas. Šios strategijos tikslas – suteikti žinių.
- Atsakingo elgesio ugdymas. Tikslas – pakelti savęs vertinimą, atsakingą sprendimų priėmimą, tarpasmeninį augimą (informacijos apie narkotikus mažai arba visai nėra).
- Alternatyvos. Tikslas – pakelti savęs vertinimą, pateikti alternatyvas narkotikų vartojimui, sumažinti nuobodulio ir atstūmimo jausmą. Organizuojama įvairi popamokinė veikla, skatinami dalyvauti įvairiuose konkursuose, renginiuose.
- Pasipriešinimo įgūdžiai. Tikslas – supažindinti su spaudimo svarba narkotikų vartojimui, formuoti pasipriešinimo įgūdžius, atsparumą socialiniam spaudimui.
- Gyvenimo įgūdžių ugdymas. Tikslas - formuoti sprendimų priėmimo, bendravimo, kritinio mąstymo ir kt. įgūdžius.

3.2. tikslas;

Tikslas - formuoti sprendimų priėmimo, bendravimo, kritinio mąstymo, pasipriešinimo ir kt. įgūdžius; pakelti savęs vertinimą, pateikti alternatyvas narkotikų vartojimui, sumažinti nuobodulio ir atstūmimo jausmą; suteikti prevencinių žinių, ugdyti teisinę savimonę.

3.3. uždaviniai;

1. Formuoti tarpasmeninio bendravimo įgūdžius, dalyvaujant bendruose ir individualiuose užsiėmimuose.
2. Išmokyti pažinti ir valdyti savo emocijas, parodyti įtampos ir nerimo įveikimo būdus.
3. Įtraukti mokinius į aktyvią veiklą.
4. Organizuoti debatus.
5. Organizuoti pažintines – mokomasias išvykas.
6. Ugdyti tarpasmeninius santykius.
7. Ugdyti aplinkos pažinimo įgūdžius.
8. Supažindinti su visuomenėje galiojančiomis taisyklėmis ir vertybėmis.
9. Padėti pajusti savo ribas ir asmeninę atsakomybę už padarytus veiksmus.
10. Atlikti tyrimą apie priklausomybių paplitimą mokykloje 6-10 klasėse.
11. Išleisti mokyklos kalendorių su vaikų piešiniais ir mintimis apie žalingus įpročius.

3.4. priemonės;

Projekto metu naudojami aktyvūs (kūrybinės užduoties atlikimas, vaidmenų žaidimai, patyriminis kūrybinis darbas grupelėse, vaizdo įrašų stebėjimas ir analizė, debatai, įvairūs žaidimai, psichologinės technikos ir pan.), o ne didaktiniai mokymo metodai. Pažinimo metodai.

Organizuojamas darbas grupėse bei individualus ir savarankiškas darbas.

Projekto prevencijos priemonės nukreiptos į visą rizikos veiksnių kompleksą šalinimą ir apsauginių veiksnių stiprinimą. Projekto veiklos pakankamai intensyvios, ne momentiškos.

Organizuojant prevencines priemones atsižvelgta į amžiaus ypatumus.

Projekto veiklos formos	Projekto veiklos metodai
Integruotos pamokos	Filmų prevencine tema peržiūra
Konkursas 5-6 klasėse	Renginys
Prevenciniai (grupiniai) užsiėmimai	Grupinis darbas
Prevencinės pamokėlės pradinėms klasėms	Renginys
Plakatų konkursas	Paroda
Esė „Dėl ko verta gyventi“	Kūrybinė užduotis
Antro žingsnio programa	Užsiėmimai pradinėse klasėse
Mentorstės programa	Suaugusio ir vaiko bendravimas
Informacijos platinimas	

3.5. vykdymo trukmė, tęstinumas;

Projektas tęstinis (vykdomas nuo 2007 metų).

Projektas vykdomas visus mokslo metus. Veikla pradėta 2008 m. sausį, baigta 2008 m. gruodžio mėn.

Veiklos pasiteisino, todėl dalis veiklų (Mentorystės programa; antro žingsnio programa; organizuojamas pakartotinis tyrimas) tęsiama ir 2009 metais. Kitos veiklos priklausys nuo laimėtų lėšų, jei bus skelbiamas konkursas.

3.6. vykdytojai;

1. **Socialinė pedagogė V. Ratiukienė (projekto rengėja, koordinatorė, vykdytoja, atsakinga už renginių organizavimą bei kalendoriaus leidybą, už mentorystės programos įgyvendinimą);**
2. Dailės mokytojos: P. Stankūnienė, M. Tverkutė, Z. Žukauskienė, D. Bartašiūnaitė (Atsakingos už plakatų piešimą ir konkurso organizavimą);
3. Biologijos mokytoja V. Jočienė (Atsakinga už prevencinių pamokėlių 1-4 klasėms organizavimą);
4. Biologijos mokytoja I. Balčiūnienė, direktoriaus pavaduotoja L. Bobinienė, socialinė pedagogė V. Ratiukienė, sveikatos priežiūros specialistė S. Sinkevičienė, pradinė klasių mokytojos ir auklėtojos: T. Augustovska, E. Noreikienė, L. Žilvytytė, T. Šilobritienė, R. Milašienė, D. Šinkūnienė (Atsakingos už prevencinio renginio „Dėl ko verta gyventi“ organizavimą ir vaikų dalyvavimą);
5. Bibliotekos vedėja B. Norkuvienė (Atsakinga už informacinio stendo medžiagą);
6. Dorinio ugdymo mokytojos: L. Pranskūnaitė, R. Milašienė, I. Valušienė (Už prevencinių filmų peržiūra integruojant į pamokas, už esė „Dėl ko verta“ rašymą);
7. Pradinė klasių mokytojos (Antro žingsnio programos įgyvendinimas).

3.7. dalyviai (tikslinė grupė);

Pilaitės vidurinės mokyklos mokiniai bei 9 suaugę asmenys (SEB banko darbuotojai), dalyvaujantys Mentorystės programoje.

Integruotos pamokos	~ 510 dalyvių
Konkursas 5-6 klasėse	~ 60 dalyvių
Prevenciniai (grupiniai) užsiėmimai	~ 40 dalyvių
Preveninės pamokėlės pradinėms klasėms	~ 90 dalyvių
Esė „Dėl ko verta gyventi“	~ 600 dalyvių (rašė visos 5-12 klasės)
Plakatų konkursas	~ 30 dalyvių
Antro žingsnio programa	~50 dalyvių
Mentorystės programa	9 dalyviai

3.8. vykdymo vieta;

Pilaitės vidurinė mokykla

3.9. partneriai, rėmėjai;

7 policijos komisariato, Pilaitės policijos nuovada (inspektorė Kristina Šarkaitė ir Kristina Kaulinytė). Kartu organizuojami renginiai, gaunama nauja ir įdomi informacija. Teisinių žinių suteikimas.

Asociacija „Mentor Lietuva“. Kartu įgyvendinamas Mentorystės projektas.

Paramos vaikams centras. Vedė apmokymus kaip dirbti pagal antrojo žingsnio programą pradinėse klasėse.

VPU, Socialinės komunikacijos institutas – žmogiškieji ištekliai.

„Firido“ spaustuvė. Kalendoriaus leidyba.

AIDS švietimo centras. Naujausios literatūros ir videofilmų pristatymas, aptarimas, įsigyjimas.

Pilaitės seniūnija. Informacijos sklaida.

3.10. sąmata;

6000 Lt (šeši tūkstančiai litų)

Eil.nr.	Išlaidų paskirtis	Išlaidų pagrindimas ir detalizavimas
1.	Kanceliarinės prekės reikalingos plakatų konkursui ir renginiams	Dideli lapai, popierius A4 formato, spalvotas popierius, spalvotas kartonas, pieštukai, flomasteriai, guašas, akvarelė, vitražiniai dažai, lipni juostelė, segtuvai, įmautės, markeriai, CD diskai, diplominis popierius.
3	Kanceliarinės paslaugos	Kopijavimas, spausdinimas, tušas printeriui, nuotraukų gamyba
4	Prizai nugalėtojams ir paskatinamieji	Knygos, albumai, foto albumai, atminimo dovanėlės dalyvavusiems.
5	Mokomoji prevencinė literatūra	Literatūra, videofilmai
7	Kalendoriaus leidyba	Surinkus geriausias vaikų mintis iš „Ese“ ir atrinkus geriausius plakatus, bus išleistas kalendorius „Mes prieš žalingus įpročius“

Projekto įgyvendinime buvo panaudoti ir žmogiškieji ištekliai. Projekto vykdytojai yra profesionalūs specialistai.

3.11. rezultatai;

- *Prevenција* –
 - žalingų įpročių prevencija
 - nusikalstamos veiklos prevencija: sudaroma galimybė išvengti nusikalstamos veiklos;
 - prievartos mokykloje prevencija.
- *Socialinė kompetencija* –
 - asmenybiniai veiksniai – saugumo, pasitikėjimo savimi jausmo, socialinių įgūdžių suformavimas. .
 - keičiasi nuostatos į mokyklą;
 - panaudojami mokyklos resursai;
 - gerėja mokymosi pasiekimai;
 - išmoksta gerbti kitų požiūrį;
 - moko integruotis į šeimą, gerėja santykiai su šeima;
 - gerėja santykiai su bendraamžiais ir suaugusiais;
- *Savęs vertinimas* –
 - didina pasitikėjimą savo jėgomis ;
 - galimybė išreikšti savo jausmus;
 - mokosi priimti sprendimus;
 - mokosi elgtis pagal taisykles;
 - galimybė praplėsti savo interesus, pomėgius;
 - įpročių keitimas.

1. Organizuotas plakatų konkursas nerūkymo dienai;
2. Parašytas „ese“, eilėraščiai, miniatiūros prevencine tema „Dėl ko verta gyventi“;
3. Išleistas prevencinis kalendorius 2009 metams „Dėl ko verta gyventi“
4. Kalendorius pakabintas visose mokyklos klasėse;
5. Pravestos integruotos pamokos 21 klasėje;
6. Peržiūrėti prevenciniai filmai ir aptarti;
7. Pravestas konkursas „Rūkymui – ne“ 5-6 klasėse;
8. Įgyvendinta „Antro žingsnio programa“;
9. 9 vaikai dalyvavo „Mentorystės“ programoje;
10. Pravestos integruotos pamokos 9 pradinėse klasėse tema „Mes norim sveikai gyventi“
11. Organizuoti debatai – „Ar mokykloje turėtų būti įrengtos vietos rūkymui?“;
12. Atliktas tyrimas apie priklausomybių paplitimą mokykloje 6-10 klasėse

3.12. kita svarbi, su projektu susijusi, informacija.

Išsamus projekto veiklos rūšių aprašymas:

- Projekto pristatymas mokyklos bendruomenei. (Sukurtas informacinis stendas, patalpinta informacija mokyklos internetiniame tinklapyje)
- II. Aktyvių ugdymo metodų taikymas:

2.1. prevenciniuose užsiėmimuose vaikams (pažinimo metodai);

2.2.darbas su vaikais grupėse (psichologinės technikos, įvairūs žaidimai, diskusijos);

➤ III. Integruotos pamokos:

3.1. filmų peržiūra ir aptarimas;

- Ese, eilėraščių konkursas. (Konkursas skelbiamas 5-10 klasėse. Vaikai parašo ese, eilėraščius tema „Dėl ko verta gyventi“. Geriausi ese atrenkami išskiriamos geriausios mintys, pamąstymai. Geriausios mintys patalpinamos į kalendorių. (Vaikai apdovanojami)
- Plakatų konkursas „Mes prieš žalingus įpročius“ (Konkursas skelbiamas 5-10 klasėse. Atrenkami geriausi piešiniai centruose : 5-6 klasės, 7-8 klasės, 9-10 klasės, nes skirtingo amžiaus vaikai, skirtingai mąsto apie problemą. Prizines vietas laimėję piešiniai ruošiami patalpinimui į kalendorių)
- Konkursas „Rūkymui – ne“. Kiekviena klasė sudaro savo komandą, kuri atsakinėja į pateiktus klausimus, vaidina situaciją, vertinami komandos sirgaliai. Didelį pasisekimą turėjęs konkursas bus organizuojamas ir šįmet 5 – 6 klasėse, konsultuojantis su specialistais.
- Socialinių įgūdžių „Antro žingsnio“ programos įgyvendinimas pradinėse klasėse. (Yra išversta pirmųjų metų programa, kurios apmokymus veda Paramos vaikams centras. Programa jau taikyta 1-2 mokyklos klasėse).
- Dalyvavimas „Mentorystės“ programoje. Ši prevencinė programa palčiai įgyvendinama pasaulyje. Tai ilgalaikis suaugusio asmens ir vaiko bendravimas. Mokykla pasirašiusi sutartį su „Mentor-Lietuva“ organizacija, šiais metais dalyvauja 9 poros.
- Integruotos pamokos pradinėse klasėse „Mes norim sveikai gyventi“. Biologijos mokytojos kartu su vyresnių klasių mokiniais paruošia pamokėles apie rūkymo ir alkoholio vartojimo žalą. Pamokose aktyviai dalyvauja ir patys vaikai.
- Debatai. Lavinama vaikų teisinė savimonė. Tai efektyvus būdas (mąstant, diskutuojant) gauti naudingų teisinių žinių.
- Tyrimas apie priklausomybių paplitimą mokykloje 6-10 klasėse.
- Kalendoriaus leidyba. (Surinkus geriausias vaikų mintis iš „Ese“, eilėraščių ir atrinkus geriausius plakatus, šleistas kalendorius. Kalendorių išleido spaustuvė „Firido“).
- Viso projekto metu informacijos platinimas. (Interneto puslapis, stendinė medžiaga ir kt.)

4. Projekto atitiktis kriterijams, kurie nustatyti Nusikaltimų ir kitų teisės pažeidimų prevencijos projektų (programų) konkurso nuostatų 24 punkte.

4.1. Projektu buvo siekiama spręsti vieną iš aktualiausių nepilnamečių problemų: vykdyti teisės pažeidimų, susijusių su rūkymu bei alkoholio vartojimu, prevenciją.

4.2. Projekto vertinimas atliktas anketų pagalba bei organizuojant vykdytojų „Focus“ grupės susitikimus. Tyrime dalyvavo 262 mokiniai. 70 % apklaustųjų mokinių mano, kad projektas buvo naudingas, 15 % naudos neįžvelgė ir 15 % nurodė kitokius motyvus. Daugiausia vaikams patiko dalyvauti rašant „ese“ ar miniatiūras. „Focus“ grupės išvados: naudingiausias buvo prevencinis renginys 5- 6 klasėse, nes vaikams suteikta daug naudingos informacijos. Labai naudingos ir įdomios integruotos pamokos (p.s. daugiau apie tyrimą – vaizdinėje medžiagoje). Šiuo metu bus atliekamas pakartotinis tyrimas.

4.3. Projektas buvo įgyvendinamas bendradarbiaujant su partneriais (7 policijos komisariato, Pilaitės policijos nuovada (inspektorė Kristina Šarkaitė ir Kristina Kaulinytė, asociacija „Mentor Lietuva“, paramos vaikams centras, VPU SKI. Visų dalyvavusių projekte bendras tikslas- per įdomią ir įvairiapusę veiklą, vykdyti aktyvią pirminę prevenciją.

4.4. Projektas yra tęstinis, ilgalaikis, vykdomas trečius metus, bus tęsiamas ateityje. Projektą galima kartoti bei vykdyti kietiems subjektams.

4.5. Projektas naujoviškas, įdomus savo plačia veikla, taip pat, kad Lietuvoje tik trijų mokyklų mokiniai dalyvauja „Mentorystės“ programoje. Mūsų mokyklos vaikų skaičius dalyvaujančių šiame projekte, didžiausias. Mokykla pirmoji išsileido mokyklos prevencinį kalendorių, mūsų pavyzdžiu pasekti ketina keletas mokyklų, kurios susipažino su prevencine veikla. Kitais metais ketinama sukurti vaikų teisių, pareigų ir atsakomybių atmintinę plakato pavidalu.

Direktorius

Zotikas Popovas

Projekto koordinatore

Virginija Ratiukienė

